

[Brorsen.]

Udtalelser vedrørende den norske Grundlov ved Sagens første Behandling.

De forskellige Grundlove i alle de Lande, jeg her har nævnt, frembyder et meget broget Billede; men der er dog visse Ting, der gaar igen i dem alle, og som ikke findes i Regeringens her foreliggende Lovforslag, og det er netop de Kauteler og Sikkerhedsforanstaltninger mod overilede Beslutninger, truffet af et maaske kun meget lille Flertal under et Etkammersystem.

Efter de Udtalelser, der faldt, da vi i 1915 gennemførte den Grundlov, som vi lever under den Dag i Dag, skulde man ikke have troet, at man inden ret længe igen skulde til at drøfte en Grundlovsændring. Men allerede i 1919 var man i Anledning af det, der forestod, i Anledning af, at Sønderjyderne skulde vende tilbage til Moderlandet, fra Regeringspartierne — og ikke mindst fra Socialdemokratiets — Side, inde paa, at nu skulde vi have en helt anden Grundlov end den, vi fik i 1915. Jeg kan ikke andet end glæde mig over, at den højtærede Undervisningsminister er til Stede ved disse Forhandlinger, for han har stadig været Socialdemokratiets Ordfører ved alle Grundlovsforhandlinger, og han var i 1919 i høj Grad fremme med lange Taler, hvor han stadig vender tilbage til dette, at naar nu Sønderjylland kom tilbage til Moderlandet, saa maatte vi have en ny Grundlov.

Vi kunde ikke være bekendt, sagde den højtærede Undervisningsminister som Socialdemokratiets Ordfører, at byde Sønderjyderne hjem til ringere Kaar i statspolitisk Henseende end dem, de kom fra. Der var gennemført en ny Forfatning i Tyskland med Etkammersystem, med Valgretsaldrens Fastsættelse til 20 Aar, Indførelse af Republik, Referendum, Folkeinitiativ og jeg ved ikke alt; jeg tror, jeg har nævnt noget af det vigtigste, men ved Siden deraf var der mange andre nye Ting i den tyske Grundlov. Og den højtærede Undervisningsminister, Socialdemokratiets Ordfører ved den Lejlighed, foreholdt Rigsdagen, at nu maatte vi have en ganske anden Forfatning i Lighed med den Grundlov, de for nylig havde faaet i Tyskland.

Det var paa den sædvanlige Maade; den svulmende Veltalenhed, som den højtærede Undervisningsminister er i Besiddelse af, gjorde sig ikke mindst gældende netop ved en Lejlighed som den. Ærede Medlemmer, selv om de ikke var Medlemmer paa det Tidspunkt, kan antagelig, naar de kender den højtærede Minister, tænke sig, hvordan han talte os i Venstre og i Det

konservative Folkeparti til: vi var nogle rene Sinker, hvis vi ikke vilde indføre en Grundlov som den, de havde faaet i Republikken Tyskland; den var moderne — og naar den højtærede Undervisningsminister siger Ordet „moderne“, er der mange Mennesker, der øjeblikkelig løber med og tænker som saa: Bevares, det er sandelig noget, vi ogsaa maa have; naar de dernede virkelig kan faa en saadan Grundlov under Anførsel af det tyske Socialdemokrati, saa er det givet, at vi ogsaa maa have vor Grundlov fra 1915 ændret i den Retning.

Det har sin Interesse ved en Lejlighed som denne at faa det frem, der er sket i Fortiden, ikke mindst Socialdemokratiets Stilling over for Grundlovsændringer i den Tid, vi har gennemlevet. Ved en bestemt Lejlighed — jeg tror, det var den 5. December 1919 — holdt den højtærede Undervisningsminister som Socialdemokratiets Ordfører en meget stor og meget lang Tale her i Tinget, hvori han netop var inde paa de Betragtninger, jeg her har nævnt: at det var noget ganske andet, de havde faaet dernede, end det, vi havde her, og selvfølgelig maatte vi ikke her staa tilbage; ja, han gik endog saa vidt at minde om, at netop under Nationalitetskampen, under den Afstemning, der skulde finde Sted i Sønderjylland, ikke mindst i Flensborg, vilde det have den største Betydning, om vi gennemførte en Forfatning i Lighed med den, Tyskland havde faaet.

Den højtærede Undervisningsminister sagde, idet han slyngede sine Udtalelser ud over Salen: Jeg staar her med den tyske Grundlov i min Haand, og jeg vil haabe, at den inden ret længe maa blive oversat til Dansk og omdelt til samtlige Rigsdagens Medlemmer, saaledes at man kan faa et Indtryk af, hvad denne Grundlov indeholder. Saa havde den højtærede Undervisningsminister den Tro, at saa skulde vi her fra den danske Rigsdags Side ret hurtigt komme til Klarhed over, at det var en ganske anden Forfatning, de nu havde dernede, end den, vi havde her. Han nævnte jo mange andre Ting: hvorledes der var gennemført eller i alt Fald givet bestemt Tilsagn om Socialisering, Ret til Boliger og til Jord, let Adgang til Ekspropriation, hvorledes der var stillet udmærkede Forslag i Udsigt vedrørende Kirken og Skolen. Det var med andre Ord efter den højtærede Undervisningsministers Opfattelse Idealet af en Grundlov.

Jeg mener, det har sin Betydning ved en Lejlighed som denne netop at mindes Episoden fra 1919—20. Hvor er nu den